

Design for Growth & Prosperity

Report and Recommendations of the European Design Leadership Board

EUROPEAN DESIGN INNOVATION INITIATIVE

STRESZCZENIE

Europejska Rada Liderów ds. Wzornictwa została założona na początku 2011 roku przez wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej Antonio Tajaniego, odpowiedzialnego za przedsiębiorczość i przemysł. Wiceprzewodniczący Tajani poprosił Radę Liderów o przedstawienie zaleceń w sprawie zwiększenia roli wzornictwa w polityce innowacyjnej w Europie na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym. Zlecił także opracowanie wspólnej wizji, określenia priorytetów i zaplanowania działań, które sprawią, że wzornictwo stanie się integralną częścią polityki innowacyjnej w skali całej Zjednoczonej Europy, zgodnie z programem Unia Innowacji.

W ciągu jednego roku Europejska Rada Liderów ds. Wzornictwa odbyła siedem posiedzeń i przeprowadziła warsztaty na temat planowania wspólnych działań w obszarze designu, z ponad pięćdziesięcioma kluczowymi reprezentantami władz, przemysłu, środowisk akademickich, branż projektowych i sektora publicznego. Przyjmując szeroką perspektywę działań w obszarze designu, Rada Liderów zidentyfikowała dwadzieścia jeden zaleceń dotyczących kreowania wspólnej polityki. Zostały one przypisane do sześciu obszarów strategicznych:

- 1. Wyróżnienie europejskiego wzornictwa na arenie światowej**
- 2. Umieszczenie wzornictwa w ramach europejskiego systemu innowacji**
- 3. Wzornictwo dla innowacyjnych i konkurencyjnych przedsiębiorstw**
- 4. Wzornictwo dla innowacyjnego sektora publicznego**
- 5. Sytuacja badań nad wzornictwem w XXI wieku**
- 6. Kompetencje projektowe w XXI wieku**

STRATEGICZNE DZIAŁANIA PROJEKTOWE NR 1

Wyróżnienie europejskiego wzornictwa na arenie światowej

Mając na uwadze unikalne cechy i niewątpliwe zalety produktów i usług powstających w kręgu kultury europejskiej, zalecane jest wspieranie działań istniejących europejskich centrów doskonałości wzornictwa i rozpowszechnianie dobrych praktyk, tak aby mogły być w znacznie szerszy sposób wykorzystywane w branży, i aby zwiększały konkurencyjność na rynkach światowych. Równie istotne jest promowanie projektowania zrównoważonego i wykazywanie korzyści jakie generuje na rzecz europejskiego przemysłu. Ważna jest także ochrona i skuteczne egzekwowanie praw własności intelektualnej w ramach realizowanych w Europie innowacji projektowych oraz praca nad zwiększeniem uznania europejskiego wzornictwa na arenie

międzynarodowej poprzez ustanowienie europejskiego znaku projektowego.

1. Identyfikacja i wzmocnienie istniejących „Europejskich centrów doskonałości wzornictwa” (European centres of design excellence) w biznesie i przemyśle oraz zapewnienie im możliwości nawiązywania współpracy w sieciach otwartych, która sprzyjać ma wzrostowi innowacji w całym europejskim ekosystemie przemysłowym.
2. Promowanie powszechnego wykorzystania wzornictwa w przemyśle europejskim, w celu stymulowania synergii, wspomaganie wzrostu gospodarczego i regeneracji środowiska oraz zwiększania wartości społecznych i emocjonalnych, przy uwzględnieniu konieczności wykorzystywania zasobów odnawialnych i endogennych.
3. Praca na rzecz zerowej tolerancji dla naruszania prawa. Wymaga to zmian legislacyjnych w szczególności w zakresie odpowiedzialności za ochronę praw własności intelektualnej w całym cyfrowym łańcuchu wartości. Utworzenie specjalnego unijnego trybunału do rozpatrywania przypadków kradzieży własności intelektualnej w obrębie Europy oraz promowanie szkoleń i podnoszenia kwalifikacji sędziów w sądach krajowych w odniesieniu do ochrony praw własności intelektualnej zarówno w świecie rzeczywistym i wirtualnym.
4. Stworzenie znaku „Zaprojektowano w Unii Europejskiej” (Designed in the European Union), który w połączeniu z europejskim oznakowaniem ekologicznym ECOLABEL ma stymulować eksport usług projektowych. Działania te mają pomóc chronić i wspierać europejskie wzornictwo i innowacje, a jednocześnie podnosić poprzeczkę względem oczekiwań oraz gwarantować jakość i trwałość europejskich projektów.

STRATEGICZNE DZIAŁANIA PROJEKTOWE NR 2

Umiejscowienie wzornictwa w ramach europejskiego systemu innowacji

Zalecenia koncentrują się na bardziej efektywnym kształtowaniu polityki dotyczącej wzornictwa poprzez dostęp do wskaźników i miar oddziaływania projektowania na gospodarkę, zwrot z inwestycji (ROI) oraz oddziaływania projektowania na środowisko. Cele te mają być realizowane poprzez zbieranie prawidłowych i porównywalnych danych statystycznych na temat projektowania jako działalności gospodarczej w ramach istniejących narzędzi statystycznych UE.

Wzornictwo ma zostać uwzględnione w programach innowacji oraz inkubatorach przedsiębiorczości w całej Europie, co ma zaowocować podniesieniem świadomości jego oddziaływania. Promuje się możliwość rozpowszechniania nowo pojawiających się metodologii w zakresie wzornictwa takich *open design*. Wzornictwo w innowacyjnych zamówieniach publicznych jest traktowane jako kluczowy obszar strategiczny, natomiast rola zarządzania wzornictwem przedstawiona jest jako kluczowe narzędzie zarządzania i proces mający na celu poprawę jakości projektowania w całej Europie.

5. Dalsze wspomaganie i rozwój prac potrzebnych do stworzenia bardziej efektywnych i niezawodnych metod pomiaru wpływu, jaki wywierają inwestycje we wzornictwo na wzrost gospodarczy i dobrobyt społeczny, na poziomach mikro i makro oraz włączanie wyników w europejskie statystyki dotyczące innowacji.
6. Egzekwowanie wdrożenia bieżącego kodu NACE 74:10 dla Specjalistycznej działalności projektowej przez wszystkie państwa członkowskie oraz zapewnienie wprowadzania aktualizacji, co jest niezbędne do tworzenia benchmarków i dokonywania analizy porównawczej we wszystkich państwach członkowskich.
7. Uwzględnienie wzornictwa w ramach inkubatorów innowacji i przedsiębiorczości oraz ich sieci.
8. Tworzenie wytycznych, kodeksów praktyk, ram prawnych i przestrzeni eksperymentalnych promujących korzystanie z koncepcji *open design*.

9. Opracowanie wspólnej europejskiej polityki, która zapewni bardziej świadome podejście do zamówień publicznych w zakresie innowacyjnych rozwiązań. W tym celu należy dążyć do uznania wzornictwa za ważny czynnik innowacji skoncentrowanej na użytkowniku.
10. Poprawa dostępu do wiedzy i narzędzi w zakresie zarządzania wzornictwem dla firm z całej Europy, w celu wspomagania procesu wdrażania oraz integracji wzornictwa w ich działaniach, a w szczególności zarządzania wzornictwem jako strategicznym narzędziem na rzecz rozwoju tych firm.

STRATEGICZNE DZIAŁANIA PROJEKTOWE NR 3

Wzornictwo dla innowacyjnych i konkurencyjnych przedsiębiorstw

Zalecenia koncentrują się na: wzmocnieniu idei stosowania wzornictwa, widocznej już w dużych europejskich firmach, w których wzornictwo odgrywa ważną rolę; na utrzymaniu pozycji Europy jako lidera wzornictwa, tam gdzie jej pozycja jest mocna i na nieustającym rozwoju następnej generacji najważniejszych świadomych znaczenia wzornictwa europejskich liderów. Dotyczą one możliwości wsparcia średnich przedsiębiorstw, które deklarują ambicje do rozwoju poprzez innowacje projektowe, i które starają się przenosić wiedzę i doświadczenia wypracowane przez większe firmy do rozwoju europejskich MŚP (małe i średnie przedsiębiorstwa). Bierze się także pod uwagę szczególne potrzeby w zakresie innowacji projektowej ze strony MŚP, w szczególności w odniesieniu do dostępności programów Horyzont 2020. Uwzględniono tu wkład innowacji projektowej w tworzenie miejsc pracy i jej rolę w świetle nowych form produkcji, w tym w tzw. *Fabryce Przyszłości* (Future Factory), podobnie jak pojawienie się kolejnej generacji *Nowoczesnego rzemiosła* (Modern Craft) w Europie. W związku z tymi okolicznościami, zauważana jest konieczność zwiększenia udziału dyscypliny wzornictwa w systemach kształcenia w Europie. Uwypuklony został szybko zmieniający się kontekst w zakresie wytwarzania i produkcji. Podkreśla się też konieczność stosowania w Europie nowo pojawiających się procesów i metodologii, co jest kluczowym czynnikiem wpływającym na możliwości osiągnięcia sukcesów w przyszłości.

11. Ustanowienie ogólnoeuropejskiego programu dla liderów w zakresie wzornictwa, który zagwarantuje, że na czele dużych europejskich firm staną świadomi znaczenia wzornictwa liderzy, skłonni do coraz większego wykorzystania wzornictwa.
12. Opracowanie programów wspomagających europejskie przedsiębiorstwa średniej wielkości z ambicjami, aby rozwijać się w duże przedsiębiorstwa, w których wzornictwo ma rolę przewodnią, poprzez stosowane innowacje projektowe.
13. Ustanowienie mechanizmów, za pomocą których możliwe jest skuteczniejsze przekazywanie wiedzy na temat wzornictwa i najlepszych praktyk w tym zakresie pomiędzy dużymi firmami, w których wzornictwo odgrywa rolę przewodnią a środowiskiem akademickim i MŚP.
14. Wzmocnienie roli innowacji projektowej w MŚP z uwzględnieniem ich specyficznych potrzeb w ramach programów UE takich jak Horyzont 2020 oraz poprawa dostępności tych programów na poziomie państw członkowskich.
15. Uznanie i docenianie praktyk i szkoleń zawodowych w procesie kształcenia światowej klasy specjalistów i utalentowanych rzemieślników, zarówno w branżach tradycyjnych jak i w nowo powstałych sektorach, w których zwiększa się świadomość znaczenia wzornictwa, jako czynnika odpowiedzialnego za wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy.

STRATEGICZNE DZIAŁANIA PROJEKTOWE NR 4

Wzornictwo dla innowacyjnego sektora publicznego

Zalecenia wzywają także do zwiększania roli innowacji w zamówieniach publicznych, między innymi poprzez podnoszenie wiedzy z zakresu wzornictwa wśród decydentów w sektorze publicznym - w tym także w Komisji Europejskiej. Wśród celów jest wsparcie w ułatwianiu procesu integracji projektantów ze środowiskiem sektora publicznego, które może umożliwić im zaangażowanie się w rozwój polityki i usług w sektorze publicznym oraz przyciąganie wsparcia ze strony funduszy strukturalnych na rzecz innowacji projektowej dla zmian społecznych. Zalecane jest także opracowanie wytycznych i materiałów promocyjnych pokazujących dobre praktyki oraz kontynuacja kształcenia zawodowego i edukacji dla managerów w kierunku wykorzystania wzornictwa, zarówno w odniesieniu do zamówień, jak i polityki.

16. Zwiększenie wykorzystania wzornictwa/projektantów w innowacjach w sektorze publicznym:

// Poprzez ustanowienie Laboratoriów Projektowych w ramach Komisji w celu uruchomienia małych projektów pokazowych, które obrazują wartość innowacji w sektorze publicznym, gdzie rolę przewodnią odgrywa wzornictwo.

// Poprzez wspieranie większego zaangażowania projektantów w „żywe laboratoria”, gdzie innowacje społeczne i usługi publiczne są kluczowymi wyzwaniami.

// Poprzez wykorzystanie potencjału europejskich funduszy strukturalnych w szczególności Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w odniesieniu do innowacyjności projektowej działającej na rzecz zmian społecznych.

17. Budowanie kompetencji pracowników administracji w sektorze publicznym w zakresie samodzielnego wykorzystania metod projektowania oraz kompetentnego zamawiania projektów:

// Poprzez zestawy narzędzi projektowych, studia przypadków i programy typu designers in residence dla instytucji unijnych i państw członkowskich, a także regionów.

// Poprzez opracowanie programu nauczania w zakresie wzornictwa w ramach edukacji i rozwoju zawodowego pracowników administracji publicznej z towarzyszącymi kursami mistrzowskimi w zakresie wzornictwa w celu skutecznego kształtowania polityki i składania zamówień.

STRATEGICZNE DZIAŁANIA PROJEKTOWE NR 5

Stan badań nad wzornictwem w XXI wieku

Badania w zakresie wzornictwa są istotnym narzędziem strategicznym prowadzącym do tworzenia innowacyjnych rozwiązań projektowych w Europie. Przedstawione zalecenia mają na celu rozszerzenie pola badań nad wzornictwem, usystematyzować metody i sposoby podejścia do nich w ramach Programów Badawczych Unii Europejskiej, a także ustanowić formy oceny wartości projektów realizowanych w ramach programów Horyzont 2020. Celem jest stworzenie europejskiej sieci badawczej ds. wzornictwa, która miałaby służyć tworzeniu innowacji projektowej na potrzeby biznesu, przemysłu, sektora publicznego i społeczeństwa.

18. Usytuowanie badań nad wzornictwem w systemie badań naukowych w Europie w celu stworzenia nowej wiedzy, która poprawi innowacyjność, umożliwiając jednocześnie równoległą i bieżącą ocenę wartości projektów w ramach programu Horyzont 2020:

// Dzięki włączeniu naukowców zajmujących się badaniami nad wzornictwem do międzysektorowych, interdyscyplinarnych programów badań, będących odpowiedzią na globalne wyzwania, takie jak zmiany klimatyczne, bezpieczeństwo i zdrowie żywności oraz dobrobyt.

// Poprzez stworzenie systemu oceny i komunikacji względem wartości projektów realizowanych w ramach Programu Horyzont 2020.

119. Utworzenie europejskiej sieci ds. badań nad wzornictwem na szczeblu europejskim, aby stymulować większą wymianę między różnymi podmiotami oraz w celu promowania i ulepszenia badań wspomagających europejski potencjał w zakresie innowacji projektowej.

STRATEGICZNE DZIAŁANIA PROJEKTOWE NR 6

Kompetencje projektowe w XXI wieku

Zalecenia wzywają do rozwijania kompetencji Europy w zakresie innowacji projektowej jako kluczowej strategii na rzecz rozwoju i wzrostu zatrudnienia. W kontekście ustawicznego kształcenia trwającego przez całe życie, mają zaspokajać potrzebę włączenia edukacji w zakresie wzornictwa do programu kształcenia ogólnego dla wszystkich obywateli Europy, jak również do programu kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego. Postulat utrzymania przez Europę pozycji lidera w branży projektowej może zostać spełniony poprzez spełnienie przyszłych potrzeb w zakresie kształcenia podstawowych kompetencji potrzebnych do wykonywania zawodów projektowych, jak również przez podniesienie kompetencji projektowych przyszłych liderów i przedsiębiorców.

20. Podnoszenie poziomu umiejętności w zakresie projektowania względem wszystkich obywateli Europy poprzez uczenie kultury wzornictwa na każdym poziomie systemu edukacji.

21. Zachęcanie państw członkowskich do wspomagania rozwoju kompetencji projektowych w XXI wieku:

// Poprzez utrwalenie wiedzy o strategicznej roli wzornictwa w wielu dyscyplinach w ramach szkolnictwa wyższego

// Poprzez wzmacnianie programów profesjonalnego szkolenia ustawicznego dla projektantów.

// Poprzez osadzenie problematyki wzornictwa w szkoleniach praktycznych.

Zapewnienie sukcesu

W celu wsparcia realizacji powyższych 21 zaleceń, określono dodatkowo trzy odrębne postulaty, które mogą wpłynąć na skuteczne utrwalenie idei wzornictwa w kontekście innowacji w Europie. Sugestie są skierowane w szczególności do Komisji Europejskiej.

A. Prowadzenie w całej Europie wysokiej jakości i odpowiednio ukierunkowanej komunikacji oraz programu poparcia na szczeblu europejskim, państw członkowskich oraz szczeblu interesariuszy dziedziny wzornictwa w celu podniesienia wiedzy na temat ogólnych zaleceń i umożliwienia zaangażowania się w ich realizację.

B. Ustanowienie stałego dialogu w zakresie wzornictwa z Komisją Europejską za pośrednictwem organizacji takich jak BEDA (Bureau of European Design Associations) zapewniających ogólnoeuropejski zasięg, aby na szczeblu europejskim skoncentrować się na wszystkich sprawach odnoszących się do stosowania wzornictwa w europejskiej polityce dotyczącej rozwoju innowacji.

C. Ustanowienie mechanizmu, który umożliwi stałe monitorowanie postępów w implementacji wzornictwa na poziomie strategicznym, przy nadzorze ze strony Rady Liderów.